

Csak nézni kéne az egészet, a semmi komolyabb tanulsággal nem szolgáló történetet, közlőről, mégis biztonságos távolságból, józanul, tárgyilagosan, bölcsen vagy legalább okosan, a lehetőségekhez mérten elfogulatlanul, ez

74 Egressy Zoltán

## LILA CSÍK, FEHÉR CSÍK

(részlet)

a legnehezebb, elfogadással, nárcizmus nélküli szeretettel, mintha tükör előtt állnék, és rólam lenne szó, úgymint így van valamelyest, titokban mégiscsak önmagát keresi az ember mindenben és mindenki, vagy

magát is, ha megengedőbb vagy gyávább a megfogalmazás. Nézni kellene nyugodt, egyenes tekintettel a szándékokat, ehhez képest az irányokat, a kálváriát, meg kéne próbálni szimbolikáktól, önmagán túlmutató jelentésektől függetlenül látni, aztán úgy beszélni róla, ahogy, nagy szavak, a teremtő mesélne arról, mit látott, amikor teremtett.

Kérdezik tőle évekkel később, mi volt annyira sürgős a baleset napján, hova sietett, miért nem felelt meg neki a csapatbusz, azt válaszolja, *alig vártam a szabadságot.*

Milyen is az, alig várni a szabadságot, a nyarat, a végre-semmit, hatodik végfelé ugyanígy lehettem én is, unalmas év unalmas hónapja volt, néhány érdekességgel, Carter és Brezsnyev például aláírta a SALT-2 szerződést a hadászati fegyverek korlátozásáról, Örkény István viszont meghalt, egy előrelátó döntés és egy tragédia, ezenkívül megalakult a Skála-Coop, és ismét bajnok lett az Újpest, levegőre várt mindenki alapvetően 1979 füledő nyarán, tisztulásra, szabadságra, aztán mi lesz könnyebb tőle, túl erősen semmit nem kell akarni, mert jön egy fa, földbe hatoló gyökerekkel, égis érő lombokkal, már ha olyan volt, nem zárom ki, hogy Zalacsány határában egy csenevész kis semmiség unta álldogálva a júniust, ahhoz volt csak elég erős, hogy egy kis Fiatot összegyűrjön, egy álmod megsemmisítsen, az autón is múlhatott, hányszor eszembe jutott ez, ha az anyagbeszerző Wartburggal közlekedik nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel, némi kis ijedségen kívül semmi baj nem történik, arra meg lehetett volna inni egyet a Liesingerben.

A körülmények szerencsétlen összejátszása és az emberi balfaszkodás konstruktív együttműködésének eredményeként kórház helyett először a lellei BM-üdülőbe vitték a sérültet, fontos időt vesztegettek el – lehet-e ez összefüggésben azzal a csípőfájdalommal, amellyel harminchárom évvel később úgy állt fel a Thököly úti kocsmában, hogy a könnye is majdnem kicsordult? Mert helyre nem jött teljesen soha, ez tény.

Még csak majdnem élt, két hónappal később született meg az a kis-balatoni lány, akinek az apja ott volt a meccsen, úgy tudja tőle, durva vihar volt, hazafelé folyamatosan meg kellett állniuk, szedegették az ágakat az útról, az apa egyik közeli ismerőse ismerte a centert fiatalon, aki miatt Zalaegerszegre utaztak aznap, szerinte tizenhét-tizennyolc évesen a 75 legszorgalmasabb, legcéltudatosabb focista volt, akit valaha látott, meg persze a legtehetségesebb is, semmi alkohol, de a baleset idején, úgy tudja, már baszott mindenre, ezt cáfolnám, az később volt, ugyanez az ismerős elvitte ugyanezt az apát a kilencvenes évek közepén egy budai sörözőbe, kérdezte a kocsmárost, merre van a híres törzsvendég, az meg csak legyintett, elment már, *teljesen elázva*, ez reális, a kilencvenes évek közepén már igen.

A kis-balatoni lány azt is hallotta az apjától, hogy az akkori hatalom tehet mindenről, nem tudták kezelni a sztárságot, megmutatta neki kedvenc futballistájának ifjúkori képeit, azt mondja, női szemmel szolid srácnak látszik, rendesnek, simán belelátja, hogy mindenki tudja róla, sokra viheti, ez eleve kibírhatatlanul nagy nyomás. Nagy. Nem is kérte ezt a felelősséget.

Wells Tower *Menedékhely* című novellájának középkorú, ingatlanspekuláns főhőse egyszer csak úgy dönt, megvesz egy hegyet. Az üzlet lebonyolódik, ő pedig egy szép, októberi napon felsétál a hegy tetejére, szétnéz, gondolkodik kicsit az életén, a pályáján, a válásain, mi miért történt úgy, ahogy történt. Eközben fontos elhatározásra jut, melynek eredményeként felkeresi régen látott öccsét, és meghívja őt új birtokára. Múltjuk zavaros, a viszonyuk nem felhőtlen, úgy gondolja, a látogatástól majd rendbe jönnek a dolgaik. Az öcs megérkezik, nem sokkal később egy szomszéd társaságában hármásban indulnak el vadászni. Siklanak a tiszta havon, a csodaszép terepen, gyönyörű minden, legalábbis a külcsín, fecskék repdesnek a tó felett, nyirkos-édes illatok terjengenek, kellemes a levegő, fantasztikus a látvány, ahogy a köd felszáll, a nap szépsége szinte letaglózza a házigazdát. „Halottnak éreztem magam minderre, bár valami kis vigaszt azért jelentett, hogy ott van ez a sok szépség, s örültem kint, akár meg tud hatni engem, akár nem.” Meg tudja, a vadászat is sikeres, két tökéletes lövéssel ő maga terít le egy jávorszarvast, mámoros az örömtől, az állatról azonban később kiderül, hogy beteg, rohad a húsa.

Valami mégse sikerül, valami elromlik. Valamit elront. Nem a lövést, nem a vadászatot: az egészséget. Az életet.

Ahogy telnek-múlnak az idővel egyre könnyörtelenebb gyorsasággal telőbb-múlóbb évek, az ember – a soha nem kételkedő, mindig nagy számban megtalálható igazi hülyék kivételével – óhatatlanul óvatosabbá válik.

Kritikusabban értékeli régi érzéseit, furcsán viszonyul rajongásainak egykori tárgyaihoz, elsősorban a gyerekkoriakhoz, az élmények átrendeződnek. Bizonyos dolgok jelentősége csökken, ami lényegesnek tűnt, idővel esetleg megmosolyognivalóvá lesz. Azért nem minden. Van, ami megmarad, 76 esetleg újra fontos lesz. Néha más miatt. Az egykori rajongó ember összeismerkedik például valakivel, akit megfertőz régi mániájával, elég mesélnie róla, aztán az a valaki új lendületet ad mindennek. Mondjuk egyszer csak azt mondja: *képzeld, találkoztam vele.*

Ő lány, de nem a kis-balatoni, az ember meg én vagyok, bár nem nekem meséli a történetet, egy harmadik jelenlévőnek beszél, miközben ott ülök én is a presszóasztalnál, hallgatom, hogy történt, *életemben egyszer lát-tam előlről, akkor is csak képen, most meg félig hátulról, félig oldalról, nem lehettem biztos benne, de valahogy megéreztem, hogy ő az. Kérjük a számlát, legyen szíves! Szóval megláttam így valahogy oldalról-hátulról, és mondtam a Dórinak, aki velem volt, hogy basszus, szerintem ez ő. Ki, kérdezte, abszolút nem ismerte, nem volt focis család, elváltak a szülei, alig volt az apjával, nem nézett meccset szerintem soha, én se nagyon egyébként, mindegy. És akkor el-mondtam neki tíz mondatban, vagy ötben az egészet, hogy ki ő és miért fontos, erre azt mondja a Dóri, hogy de hát szaladj akkor utána azonnal, majd én fizet-tek, menjél, szaladjál, mert eltűnik, ilyen nem lesz többször, és én futottam is, csak előbb még megálltam a pultnál menet közben, megkérdeztem gyorsan, ő közben már rég kiment, hogy, mondom, bocsánat, au, bassza meg, most be-vertem a könyököm, jaj, ez zsidbadós. Hagyjátok, ezt most én fizetem, ezerből kérek szépen. Köszönöm. Kicsit kevesebbet adtam, kilencszázötvenöt volt, tíz százalék azért jó, ha van, meg se néztem, benne van-e a szervízdíj vagy nincs, mindegy. Szóval megkérdeztem a pultnál, ő-e az, mondták, hogy igen, egy ideje mindennap jön, itt kezelik a közelben, a kórházban, egyedül jön mindig, mondta még a csaj, de akkor már mentem, futottam ki, utána. Csak hát tudod, közben végig kattogott az agyam, mi az istent mondok neki, ha utolérem, kia-báltam, hogy elnézést, elnézést, ne haragudjon, és ahogy sprinteltem, kurvára nem kaptam levegőt, lihegtem, fogtam a mellkasomat, megállt, én is, és mondtam neki, hogy... Ő... Hol is kezdjem, bocsánat, egy pillanat... Állt, és nézett, hogy mi van, és tudod, milyen, mikor látod magad kívülről, az egészet, amiben vagy, mennyire tök gáz, de hát nem tudsz mit csinálni akkor már... Mondtam, hogy... Ő... Az van, hogy... Olvastam a könyvet, amit Önről írtak, ezt mondtam neki, hogy Önről, akkor így elmosolyogta magát ilyen ferde félmosollyal, ilyen izén, aranyos volt. És mondtam, hogy nagyon sokat beszélgettem ő.. Önről... Az elmúlt egy évben... Valakivel... Megmondom őszintén, előtte nem, nem is tudtam, hogy létezik, vagy hát hallottam a nevét, de úgy nem tudtam, nem vol-tam egy focis... Nem azért, mert nő vagyok, csak... És hát az a, az a, hogy mond-jam, az a fixa ideám, hogy nekünk beszélgetnünk kéne... Ezt sikerült*

mondanom, bazdmeg, és így állt, nézett rám, és mondta, hogy itt megtalál, ha akar. Mondom, hol, itt, ahol most volt? Mondta, hogy igen. Tehát egy kocsmában, érted. És erre mondtam neki, hogy van egy hely, egy borozó, ahova, úgy tudom, szokott menni, legalábbis régen ment, azt hallottam, arra nem jár mostanában? Mert én arrafelé lakom, az jobb lenne nekem. Így állt, 77 és azt mondta, tudja mit, hívjon fel. Magázódtunk végig. Megadja akkor a számát? Igen. De se be nem mutatkoztam, se semmi, telefon elő, lediktálta a számot, bepötyögtem gyorsan, remegett a kezem, mondta, hogy hívja sokszor a számot, mert együtt lakom az édesanyámmal, és anyám süket, teljesen süket. És utána mondom neki, hogy nem vagyok újságíró, vagy ilyesmi, nehogy azt higgye, csak az az igazság, hogy a... Van valakim, és beszélünk sokat Önről, ő kicsi kora óta így nyomon követi, ezt mondtam, hogy nyomon követi, ú, meg hogy nagyon szerette, és mondtam, hogy hogy hívják, és akkor így csinált, hogy... Ekkora mosoly. Kurvára tudja, hogy ki ő és kurvára tudja, hogy nagyon szereti őt, és kurvára képben van, egyértelmű volt. Meg mondtam még azt is, már így vérszemet kaptam akkor, hogy mikor beteg lett, kint voltunk Horvátországban, nyaralás közben olvastuk a neten, és hogy a barátnőm pont ott orvos, ahol Önt műtötték, és hívogattam mindig, hogy hogy van. Erre nem szólt semmit, ennyit beszélünk összesen, addigra kilihegtem már magam teljesen, de nem tudtam többet mondani, mást nem is akartam, valahogy bénán elbúcsúztam, elbicegett a mankójával, és most ott tartok, hogy hát jó, ez megvolt, de mikor hívjam fel, meg miért, mi az istent mondjak neki, még a nevemet se tudja, mit mondjak, én vagyok az, aki maga után szaladtam a múltkor?

A valóság nem viszonyulási, hanem elrugaszkodási pont, ez juttott eszembe, ahogy hallgattam, egyszer majd végiggondolom, miért.

„Néha, néha, nagyjából hat erős ital után jó ötletnek tűnik, hogy felhívjam az öcsémet telefonon”, így kezdődik a novella, a főhős, mint tudjuk, fel is hívja, akkor kezdődnek a bajok. A lány nem telefonált szerencsére, mit is mondhatott volna, hirtelen ötlet volt az utánafutás, nem rossz, de nem is jó, valami zavaróság a nyugalmas semmiben, bizsergetően mesélte, sok étellel, a pincér is megállt egy-két másodpercre hallgatni, miután megkapta a kis borralalót, és nem hinném, hogy az én akkori valakim kiszínezte, pont ennyire lehetek bizarr percek mindkettőjük számára.

Ha mégis telefonált volna, valamelyest ismerve őt, valami olyasmit mondott volna, hogy ne haragudjon magára, úgyis az lesz mindig, amit akar, mindegy már, mi volt régen, ne a múlttal foglalkozzon, hogy elbaszta-e vagy sem, azon úgysem tud változtatni, nem az a lényeg, hanem hogy mostantól mit kezd magával. Még csak ötvenöt, bármi lehet. Olyat semmiképpen nem tanácsolna, hogy ne igyon, ki ő, hogy ilyeneket mondjon, egyébként is mondták

azt már elegen. Más kérdés, hogy sokszor „az alkohol jótékony fénye tudja kifehéríteni a sötét emlékeket”, így gondolja legalábbis a *Menedékhely* főhőse, de ő kitalált figura, semmilyen módon nem etalon. Ráadásul magára érti, az meg más. Honnan tudhatná ezzel szemben egy akár létező, 78 akár nemlétező ember, hogy mi jó a másíknak és mi nem? A lány általában pontosan érzett, jól fogalmazta meg, amit akart, ilyeneket mégse mondhatott. Volna. Meg olyanokat se, hogy tartson a mankós ember egy nagy tárgyalást magában, és azon mentse fel magát minden felmerülő vádpont alól, végérvényesen, nem, hogy tanácsolhatna egy lelkes utánasza-ladós ilyesmit egy ismeretlen valakinek?

955, ez a számsor állt az előttem haladó autó rendszámabláján né-hány perccel a presszós mesélés után. A rendszámban szerepelt még egy L, egy E és egy G betű, nem ebben a sorrendben, mégis mosolyogni kezdtem, aztán már hangosan nevettem a születési éven és a felsőfokon, körülbelül annyira értelmetlenül, mint az ingatlanspekuláns, aki a történet egyik fontos pontján, egy nagyon nehéz pillanatban mondott valami gyenge viccet, amit ellenállhatatlanul szellemesnek talált, röhögni kezdett, míg meg nem fáj-dultak a hasizmai és könnyek nem kezdtek el csorogni az arcán. *Ó, istenem*, ez a következő mondat a novellában, ami kijön a száján. *Mi van*, kérdezi tőle az öccse. *Semmi*, válaszolja, *lángokban áll az életem*, aztán lefekszenek, más-nap indulnak el vadászni.

